

Motion om att förebygga sexuella övergrepp mot barn

Motion av Linnéa Vinge (SD)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Emilia Bjuggren

Sammanfattning av ärendet

Linnéa Vinge (SD) har väckt en motion i kommunfullmäktige där hon föreslår att berörda nämnder ges i uppdrag att:

- Ta fram förslag på en handlingsplan/handlingsplaner i syfte att förebygga övergrepp mot barn inom kommunala verksamheter.
- Att initiera en utbildning för personal som arbetar med barn för att öka kunskapen om hur sexuella övergrepp mot barn lättare kan upptäckas.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, förskolenämnden och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret anser att det pågår ett omfattande arbete i staden för att skapa trygga och säkra miljöer för barn och unga och för att upptäcka signaler om sexuella övergrepp och utsatthet.

Förskolenämnden framhåller att förskolorna i Stockholms stad arbetar, med olika arbetssätt, med den viktiga uppgiften att arbeta förebyggande mot sexuella övergrepp mot barn.

Utbildningsnämnden har tagit fram handlingsplanen *Våga fråga, lyssna och agera*. Inom ramen för arbetet med handlingsplanen erbjuder utbildningsförvaltningen löpande en rad olika utbildningar och kunskaphöjande insatser för skolpersonal.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Sexuella övergrepp mot barn ska inte få förekomma. Barns integritet och arbetet med att motverka sexuella övergrepp mot barn är en ytterst högt prioriterad fråga. Därför sker arbetet med att motverka sexuella övergrepp mot barn systematiskt på många olika nivåer i staden. Det omfattande arbetet grundar sig i att skapa trygga och säkra miljöer för barn och unga, men även för att upptäcka signaler om sexuella övergrepp eller utsatthet.

Utbildningsnämnden arbetar utifrån handlingsplanen *Våga fråga, lyssna och agera* som omfattar personer utsatta för sexuellt våld oberoende av relationen till förövaren. Handlingsplanen vänder sig till all skolpersonal, elevhälsans personal och skolledningar men också till personal på central förvaltning. En tydlig ansvarsfördelning och struktur för skolornas arbete med att förebygga och motverka sexuellt våld säkerställs genom handlingsplanen.

I 2024 års budget fick förskolenämnden i uppdrag att ta fram en strategi för barnhälsa, i den strategin ingår att tidigt identifiera barn som riskerar att fara illa. Vidare arbetar förskolenämnden, tillsammans med socialnämnden och stadsdelsnämnderna, med att ta fram stödmaterial för samverkan mellan socialtjänst och förskola om barn som far illa eller riskerar att fara illa.

Staden har också krav på obligatorisk registerkontroll inför anställning inom skola, barnomsorg, LSS- och HVB-verksamhet samt inom familjehem och jourhem.

Sammanfattningsvis finns ett omfattande arbete med att motverka sexuella övergrepp mot barn och unga. Förslagen från motionären finns redan etablerat i stadens arbete med att förebygga och motverka sexuella övergrepp mot barn. Bland annat genom handlingsplaner, utbildningsinsatser för personal samt obligatoriska registerkontroller. Det ska inte råda några tvivel om att staden arbetar idogt med att säkerställa trygga miljöer för barn och unga.

Bilaga

Motion om att förebygga sexuella övergrepp mot barn, dnr KS 2024/408-1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 2 oktober 2024

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Reservation av Gabriel Kroon (SD) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att tillstyrka motionen.
2. Därutöver anföra följande:

I mars 2024 åtalades en lärare i Stockholm för bland annat grovt barnpornografibrott, kränkande fotografering och sexuellt ofredande då han ertappats med att under flera år ha smygfilmat över 100 flickor i lågstadieåldern.

Att adressera det faktum att pedofiler inte sällan tycks söka sig till yrken och sammanhang som involverar barn är angeläget. Stockholms stad har inte bara ett ansvar att skapa trygga och säkra miljöer för barn och unga, utan även ett ledningsansvar att se till att personalen får utbildning i hur förövare kan maskera ett sexuellt intresse för barn för att på så sätt kunna stoppa olämpliga personer och upptäcka signaler om att något är fel.

Vi menar att stadens befintliga insatser inte varit tillräckligt offensiva i fråga om att skydda barn mot övergrepp inom våra kommunala verksamheter, samt att det inte finns några ursäkter att inte förbättra det.

Ärendet

Linnéa Vinge (SD) skriver i motionen till kommunfullmäktige att enligt en undersökning från Brottsförebyggande rådet anmäls årligen 3 000 våldtäkter mot barn och att det motsvarar åtta våldtäkter om dagen. De siffror som finns tyder på att ett barn löper tre gånger så hög risk att våldtas som en vuxen och att barn med funktionsvariationer löper nästan fem gånger högre risk att utsättas för sexuella övergrepp än andra barn.

Motionären skriver vidare att officiell statistik inte visar var brotten begåtts, men att när Dagens Samhälle gick igenom 3 000 svenska tidningsartiklar som publicerats under 15 månader om sexuella övergrepp mot barn kunde de identifiera 70 pedofiler som ertappats i förskolor, skolor, på skolbussar, i idrotten med mera.

Motionären anser att Stockholms stad inte bara har ett ansvar att skapa trygga och säkra miljöer för barn och unga, utan även ett ledningsansvar att se till att personalen får utbildning i hur förövare kan maskera ett sexuellt intresse för barn för att på så sätt kunna stoppa olämpliga personer och upptäcka signaler om att något är fel.

Mot bakgrund av detta föreslår motionären att berörda nämnder ges i uppdrag att:

- Ta fram förslag på en handlingsplan/handlingsplaner i syfte att förebygga övergrepp mot barn inom kommunala verksamheter.
- Att initiera en utbildning för personal som arbetar med barn för att öka kunskapen om hur sexuella övergrepp mot barn lättare kan upptäckas.

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, förskolenämnden och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 28 augusti 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Alla stockholmare ska utvecklas utifrån sina förutsättningar, känna sig trygga och ha en bra livskvalitet. Det som framförs i motionen har främst koppling till kommunfullmäktiges mål 1.3 *Stockholms stad ska ge stöd och omsorg där behoven är som störst.*

Utbildningsnämnden har tagit fram en handlingsplan *Våga fråga, lyssna och agera* som omfattar personer utsatta för sexuellt våld oberoende av relationen till förövaren. Handlingsplanen gäller för perioden 2021–2025 och vänder sig till all skolpersonal, elevhälsans personal och skolledningar men också till personal på central förvaltning. Handlingsplanen säkerställer en tydlig ansvarsfördelning och struktur för skolornas arbete med att förebygga och motverka sexuellt våld. Handlingsplanen beskriver

rutiner för hur personalen ska agera när de upptäcker signaler om sexuella övergrepp och utsatthet men innehåller också ett kunskapsunderlag till skolor, i arbetet med att förebygga till exempel sexuellt våld. Den syftar till att öka kunskaperna inom de områden handlingsplanen omfattar samt ge stöd åt skolpersonal till hur de ska upptäcka signaler och hur de kan ställa frågor om utsatthet och våld. Inom ramen för arbetet med handlingsplanen erbjuder utbildningsnämnden löpande en rad olika utbildningar och kunskaphöjande insatser för skolpersonal.

Stadens grundskolor arbetar även med generella insatser för att främja tidig upptäckt av barn och unga som utsätts för våld. Det finns rutiner för att rutinmässigt ställa frågor om våld enligt exempelvis standardiserade metoder som hälsoenkät, hälsosamtal, samtal i vardagen och tryggbassamtal.

Förskolenämnden arbetar med att ta fram en strategi för barnhälsa, vilken inkluderar kunskap att tidigt identifiera barn i riskzonen att fara illa. Socialnämnden ska i samråd med förskolenämnden ta fram ett stödmaterial för samverkan mellan socialtjänsten och förskolan om barn som far illa eller riskerar att fara illa. Förskolenämnden samordnar även utbildningsinsatser och föreläsningar inom området för medarbetare inom kommunal förskola. Stadens förskolor har arbetssätt som utgår från barns integritet, exempelvis så får inte nya och/eller tillfälliga vikarier utföra arbetsuppgifter som att byta blöja eller ensammana ansvara för sovvilan.

För att förhindra att olämplig personal anställs i stadens verksamheter är det krav på obligatorisk registerkontroll inför anställning inom skola, barnomsorg, LSS- och HVB-verksamhet samt inom familjehem och jourhem. Chefer i dessa verksamheter ska begära att få ta del av ett utdrag från belastningsregistret i samband med anställning, praktik eller uppdrag i syfte att stärka barn och ungas skydd mot sexualbrott och andra grova brott.

Stadsledningskontoret anser att det pågår ett omfattande arbete i staden för att skapa trygga och säkra miljöer för barn och unga och för att upptäcka signaler om sexuella övergrepp och utsatthet.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar att Motion om att förebygga sexuella övergrepp mot barn av Linnéa Vinge (SD) besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Förskolenämnden

Förskolenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 11 juni 2024 följande.

Förskolenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation av Linnéa Vinge (SD), se Reservationer m.m.

Förskoleförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 17 april 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Förskoleförvaltningen är av uppfattningen att förskolorna i Stockholms stad arbetar med den mycket viktiga uppgiften att arbeta förebyggande mot sexuella övergrepp mot barn. Detta sker exempelvis genom arbetssätt för barns kroppsliga integritet och genom utformning av hygienutrymmen på förskolorna. Nedan följer motionärens förslag i kursiv stil, följt av förvaltningens svar.

1. Ta fram förslag på en handlingsplan/handlingsplaner i syfte att förebygga övergrepp mot barn inom kommunala verksamheter.

Förskoleförvaltningen har 2024 budgetuppdraget att arbeta fram en strategi för barnhälsa. Denna strategi inkluderar kunskap att tidigt identifiera barn i riskzon. Socialförvaltningen har i uppdrag att i samarbete med förskoleförvaltningen, och i samråd med stadsdelsförvaltningarna, ta fram ett stödmaterial för samverkan mellan socialtjänst och förskola om barn som far illa eller riskerar att fara illa.

Vid anställning för arbete i förskola lämnas utdrag ur belastningsregistret i enlighet med lagen om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn (2013:852). Detta gäller såväl ordinarie personal som vikarier.

Det finns även vedertagna arbetssätt utifrån barns integritet avseende vilka arbetsuppgifter nya och/eller tillfälliga vikarier i förskola utför. Exempel på dessa arbetssätt är att nya och/eller tillfälliga vikarier inte har arbetsuppgifter som att byta blöja eller ensammana ansvara för sovvila. Då en vikarie är en längre period på en förskola kan arbetsuppgifterna successivt ändras. Det finns inte stadsövergripande rutiner för introduktion av vikarier, varför dessa arbetssätt kan skilja sig något åt mellan stadsdelsförvaltningarna.

I det pedagogiska arbetet med barnen i Stockholms stads förskolor är *Stopp min kropp* (Rädda Barnen) ett arbetssätt många förskolor använder för att stärka barns kroppsliga integritet och som syftar till att förhindra sexuella övergrepp mot barn.

Vid misstanke om att barn utsatts för brott av personal i förskolan finns stadens akutmatris Vid misstanke om brott mot barn av medarbetare i verksamheten. Akutmatrisen ingår i stadens riktlinjer Säker förskola, riktlinjer för barnsäkerhet i Stockholms stads kommunala förskolor.

2. Att initiera en utbildning för personal som arbetar med barn för att öka kunskapen om hur sexuella övergrepp mot barn lättare kan upptäckas.

Under året initierar och samordnar förskoleförvaltningen utbildningsinsatser inom området för medarbetare inom kommunal förskola. Exempelvis har Barnafrid föreläst för representanter från stadsdelsförvaltningarna med syfte att öka kunskapen om våld mot barn och barns rätt till stöd och skydd. Barnafrid är en del av nationellt centrum för kunskap om våld mot barn vid Linköpings universitet, vilka har tagit fram ett

basprogram om våld mot barn och unga. Detta basprogram, som riktas mot medarbetare i förskola, består av tre delar

- Barnkonventionen
- Olika former av våld (inklusive sexuella övergrepp)
- Skydd, stöd och behandling

Ett annat exempel är att representanter från stadsdelsförvaltningarna deltagit i en föreläsning av Region Stockholm i *Elevhälsportalen*. *Elevhälsportalen* är ett verktyg för hälsofrämjande arbete inom förskola och skola. Innehållet består av sex moduler inklusive arbetssätt för att förebygga barns sexuella utsatthet och för att stärka barns kroppsliga integritet. Innehållet är framtaget av sakkunniga och forskare inom Region Stockholm.

Konsekvenser för jämställdhet och barns rättigheter

Då ärendet är svar på en remiss från kommunstyrelsen gör förvaltningen ingen egen analys av ärendets konsekvenser för jämställdhet eller för barn och barns rättigheter.

Förskolenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 29 augusti 2024 följande.

1. Utbildningsnämnden godkänner utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Reservation av Linnéa Vinge (SD), se Reservationer m.m.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 7 augusti 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Utbildningsförvaltningen har våldsprevention som ett högt prioriterat område. För att stötta skolorna i detta arbete har förvaltningen anställt en centralt placerad samordnare för våldsprevention. Samtidigt har alla skolor i staden en viktig roll i arbetet mot att både motverka och att upptäcka sexuellt våld.

Utbildningsnämnden har tagit fram handlingsplanen *Våga fråga, lyssna och agera* som omfattar personer utsatta för sexuellt våld oberoende av relationen till förövaren. Handlingsplanen gäller för perioden 2021–2025 och vänder sig till all skolpersonal, elevhälsans personal och skolledningar men också till personal på central förvaltning.

Handlingsplanen säkerställer en tydlig ansvarsfördelning och struktur för skolornas arbete med att förebygga och motverka sexuellt våld. Den syftar till att öka kunskaperna inom de områden handlingsplanen omfattar samt ge stöd åt skolpersonal till hur man upptäcker signaler och hur man kan ställa frågor för att fråga om utsatthet

och våld. Handlingsplanen tar upp information om var skolor kan få stöd i det förebyggande och åtgärdande arbetet samt ger exempel på material att använda för att samtala och undervisa inom dessa områden. Handlingsplanen beskriver rutiner för hur man ska agera när man upptäcker signaler om sexuella övergrepp och utsatthet men innehåller också ett kunskapsunderlag till skolor, i arbetet med att förebygga till exempel sexuellt våld.

Inom ramen för arbetet med handlingsplanen erbjuder utbildningsförvaltningen löpande en rad olika utbildningar och kunskaphöjande insatser för skolpersonal. Utbildningar ges bland annat om skolors undervisning i sexualitet, samtycke och relationer som följer de nya läroplansändringar som gäller från höstterminen 2022. Skolor använder olika material som stöd för att lyfta frågor och samtal med eleverna om exempelvis samtycke och bra och dåliga hemligheter. I de yngre årskurserna finns material "Stopp min kropp!" och "Okej med dig?" som stöd för skolpersonal.

Satsningar genomförs också för att utveckla arbetet med våldsprevention på stadens skolor, för att öka kunskaperna kring normer, gränssättning, genus, samtycke, sexualiserat våld och åskådarsats bland elever och personal. I de äldre årskurserna använder skolor övningar, filmer och materialen "Vill du?" och "Mentorer i våldsprevention" (MVP).

Under hösten kommer förvaltningen att erbjuda fortbildning med fokus på våldsutsatthet och funktionsnedsättning, som ett led i att öka kunskaperna kring att barn med funktionsnedsättning löper större risk att utsättas för våld.

Arbetet på varje enskild skola dokumenteras och följs upp i exempelvis planen mot diskriminering och kränkande behandling, verksamhetsplan/verksamhetsberättelse eller elevhälsoplanen. Utbildningsförvaltningen prioriterar också kompetenshöjande utbildningsinsatser om orosanmälningar till socialtjänsten, kunskaper kring tecken på utsatthet och om att våga ställa frågor om utsatthet och våld.

Alla grundskolor har även ett uppdrag att arbeta hälsofrämjande. Detta genom att skapa goda lärmiljöer, tillitsfulla relationer och arbeta aktivt för att skapa en trygg skolmiljö för alla elever och arbeta aktivt med att våga ställa svåra frågor till elever. Undersökningar visar att goda relationer ökar möjligheterna till att elever som utsätts för någon form av våld eller sexuellt våld, vågar vända sig till någon vuxen på skolan.

Grundskolorna arbetar också med generella insatser för att främja tidig upptäckt av barn och unga som utsätts för våld. Det finns rutiner för att rutinmässigt ställa frågor om våld enligt exempelvis standardiserade metoder så som hälsoenkät, hälsosamtal, samtal i vardagen och tryggbassamtal.

Utbildningsförvaltningen kommer också delta i arbetet med att sprida information och kampanjer till barn, unga och vårdnadshavare inom de områden handlingsplanen omfattar.

För att förhindra att olämplig personal anställs på våra skolor i staden omfattas alla skolor av krav på obligatorisk registerkontroll inför anställning, i syfte att stärka barn

och ungas skydd mot sexualbrott och andra grova brott. Detta regleras framför allt genom Lag (2000:873) om registerkontroll av personal inom skola samt genom Skollagen. Registerkontrollen omfattar alla typer av yrkeskategorier inom verksamheten och den som vid nyanställning inte uppvisar ett registerutdrag får inte anställas på skolan. I dagsläget omfattar registerutdraget uppgifter om sexualbrott och barnpornografibrott samt vissa andra grova brott. En statlig utredning är tillsatt för att se över nuvarande lagstiftning kring möjligheten att begära ut registerutdrag, utredningen förväntas presenteras senast den 31 januari 2025.

Vilka åtgärder som aktualiseras vid signaler om brott eller annat olämpligt beteende hos personal sker alltid efter en bedömning i det enskilda fallet. Vid bedömning och utredning har förvaltningens skolor stöd av HR-enheten, som kan bistå med arbetsrättslig expertis och utredningsstöd. När misstanke om sexualbrott finns sker det alltid ett övervägande kring om en polisanmälan ska upprättas.

Konsekvenser för barn och barnets rättigheter samt jämställdhetsanalys

Då ärendet är ett svar på en remiss från kommunstyrelsen, och med hänsyn till beskrivningen ovan, gör förvaltningen ingen egen analys av ärendets konsekvenser för barns rättigheter eller jämställdhet. Förvaltningen förutsätter att en sådan analys vid behov görs i den fortsatta hanteringen av ärendet.

Förslag till beslut

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen. Med hänsyn till remisstiden krävs omedelbar justering.

Reservationer m.m.

Förskolenämnden

Reservation av Linnéa Vinge (SD)

1. Att motionen tillstyrks
2. Därutöver anföra följande:

I mars 2024 åtalades en lärare i Stockholm för bland annat grovt barnpornografibrott, kränkande fotografering och sexuellt ofredande då han ertappats med att under flera år ha smygfilmat över 100 flickor i lågstadieåldern.

Att adressera det faktum att pedofiler inte sällan tycks söka sig till yrken och sammanhang som involverar barn är angeläget. Stockholms stad har inte bara ett ansvar att skapa trygga och säkra miljöer för barn och unga, utan även ett ledningsansvar att se till att personalen får utbildning i hur förövare kan maskera ett sexuellt intresse för barn för att på så sätt kunna stoppa olämpliga personer och upptäcka signaler om att något är fel.

Vi menar att stadens befintliga insatser inte varit tillräckligt offensiva i fråga om att skydda barn mot övergrepp inom våra kommunala verksamheter, samt att det inte finns några ursäkter att inte förbättra det.

Utbildningsnämnden

Reservation av Linnéa Vinge (SD)

Se reservation under förskolenämnden.